

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยว
ในตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี*

FACTORS RELATED TO THE ADJUSTMENT OF SERVICE PROVIDERS IN
DAMNOEN SADUAK FLOATING MARKET, RATCHABURI PROVINCE

กนิษฐา นิลประเสริฐ, เอกลักษณ์ ไชยภูมิ

Kanidta Nilprasert, Akekalak Chaiyapumee

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University

Corresponding Author E-mail: Kanidta.n@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และ 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างคือผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวก โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบความน่าจะเป็น และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 228 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผู้ให้บริการส่วนใหญ่มีระดับการปรับตัวอยู่ในระดับมากที่สุด โดยปัจจัยด้านสังคม สิ่งแวดล้อม การบริหารจัดการ และเศรษฐกิจ มีอิทธิพลต่อการปรับตัวในระดับสูงสุด ขณะที่ปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีอิทธิพลในระดับมาก นอกจากนี้ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และประเภทรูทกิจ มีผลต่อรูปแบบการปรับตัวทั้งแบบดั้งเดิมและแบบเชิงอนุรักษ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำกับการปรับตัวแบบดั้งเดิมและแบบเชิงอนุรักษ์ของผู้ให้บริการ ส่วนปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์เชิงลบในระดับต่ำ ผลการศึกษานี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาตลาดน้ำดำเนินสะดวกให้มีความยืดหยุ่นและพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การปรับตัว; ผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยว; ตลาดน้ำดำเนินสะดวก; ปัจจัย

Abstract

Objectives of this research were: 1. To investigate the factors influencing the adaptation of service providers in Damnoen Saduak Floating Market, Ratchaburi Province, and 2. To examine the relationships between these factors and the adaptation of service providers. The sample consisted of 228 service providers selected using non-probability sampling. Data was collected through questionnaires and analyzed using descriptive statistics and inferential statistics.

The results revealed that most service providers demonstrated a high level of adaptation. Social, environmental, management, and economic factors exerted the highest influence on adaptation, while technological factors showed a high but comparatively lower influence. Furthermore, personal factors such as occupation, educational level, marital status, and type of business significantly affected both traditional and conservative adaptation patterns at the 0.05 level of significance. In contrast, gender, age, and years of experience did not show significant effects. The analysis also indicated that economic, social, environmental, and management factors had low-level positive correlations with both traditional and conservative adaptation, whereas technological factors exhibited a low negative correlation. The findings of this study can serve as a strategic guideline for enhancing the flexibility and sustainable development of Damnoen Saduak Floating Market in response to future changes.

Keywords: Adaptation; Service Providers; Damnoen Saduak Floating Market; Factors

บทนำ

ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่เอื้อต่อการเชื่อมโยงเครือข่ายการเดินทางระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และมีระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านการขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพและครอบคลุม รัฐบาลได้กำหนดนโยบายเชิงรุกในการกระตุ้นภาค

การท่องเที่ยวและฟื้นฟูเศรษฐกิจ อาทิ การส่งเสริมการท่องเที่ยวตลอดปีโดยลดผลกระทบจากความผันผวนของฤดูกาล การพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวในเมืองรองเพื่อกระจายรายได้สู่ชุมชน และการบูรณาการระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อเชื่อมโยงกับนักท่องเที่ยว โดยนโยบายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อปรับโครงสร้างระบบนิเวศการท่องเที่ยวของประเทศให้มีความยืดหยุ่นและสามารถรองรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

จังหวัดราชบุรีถือเป็นพื้นที่ที่มีความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ตลาดน้ำดำเนินสะดวก ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัวอันเป็นที่ประจักษ์ในระดับนานาชาติ ก่อให้เกิดแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้เดินทางมาเยือนอย่างต่อเนื่อง ตลาดน้ำแห่งนี้มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาในฐานะศูนย์กลางการค้าทางน้ำมาอย่างยาวนาน และยังคงสามารถรักษารูปแบบการค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าบนเรือตามแบบวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมไว้ได้อย่างกลมกลืนกับบริบทสังคมร่วมสมัย อย่างไรก็ตาม ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ตลาดน้ำดำเนินสะดวกได้เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีนัยสำคัญ ส่งผลให้ผู้ให้บริการในระบบนิเวศของตลาดต้องมีการปรับตัวเชิงกลยุทธ์เพื่อความอยู่รอดทางธุรกิจ (เขวิกา สุขเอี่ยม และอชิป จันท์สุรีย์, 2563)

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อตลาดน้ำดำเนินสะดวกคือสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งนำไปสู่การลดลงอย่างมีนัยสำคัญของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ส่งผลให้ผู้ประกอบการที่มีการพึ่งพิงรายได้จากกลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นหลักต้องเผชิญกับวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ก่อให้เกิดปัญหาสภาพคล่องทางการเงินของธุรกิจ รวมถึงการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมและทัศนคติของผู้บริโภคที่เป็นนักท่องเที่ยว จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประจักษ์ของสื่อมวลชน พบว่า แม้นักท่องเที่ยวชาวไทยจะเริ่มกลับมาให้ความสนใจและฟื้นฟูการเดินทางมายังตลาดน้ำดำเนินสะดวกเพิ่มขึ้น แต่ในขณะเดียวกัน จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติยังคงมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ผู้ประกอบการในพื้นที่ต้องดำเนินการปรับเปลี่ยนรูปแบบ การให้บริการและกลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดภายในประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดราชบุรี, 2566) และปัจจัยเชิงระบบอื่น ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อศักยภาพการท่องเที่ยวของตลาดน้ำดำเนินสะดวก ได้แก่ ปัญหาอาชญากรรมและมิจฉาชีพที่ก่อให้เกิดความไม่มั่นใจ

และความกังวลด้านความปลอดภัยในกลุ่มนักท่องเที่ยว ตลอดจนมาตรการกำกับดูแลและควบคุมการท่องเที่ยวของภาครัฐที่มีความเข้มงวดมากขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อการวางแผนและดำเนินธุรกิจในระยะยาวของผู้ประกอบการ นอกจากนี้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระบบนิเวศของตลาดยังมีความคาดหวังให้หน่วยงานภาครัฐเข้ามามีบทบาทเชิงรุกในการสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และส่งเสริมการใช้ Soft Power ในฐานะเครื่องมือทางยุทธศาสตร์เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติให้กลับมาสู่ระบบ (ไทยรัฐ, 2567)

จากการทบทวนวรรณกรรมโดยการค้นคว้าจากแนวคิดและทฤษฎี ตำราทางวิชาการ วิทยานิพนธ์งานวิจัย รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้อง พบว่ามีความหลากหลายในแนวคิดและตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะมุ่งเน้นดำเนินการศึกษาตัวแปรที่พบมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเทคโนโลยี

จากประเด็นปัญหาที่ได้กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ซึ่งผลการศึกษานี้จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนายุทธศาสตร์เชิงบูรณาการสำหรับการบริหารจัดการพื้นที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวกให้มีความสอดคล้องกับบริบทวิถีชีวิตใหม่ (New Normal) และเสริมสร้างศักยภาพของตลาดน้ำให้มีความพร้อมในการรองรับความท้าทายจากการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้อย่างยั่งยืน (นภัทร ชัยธราโชติ, 2564)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อให้เกิดการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรทั้งหมดในการศึกษาค้างนี้ คือผู้ให้บริการในพื้นที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 528 คน (ข้อมูล : งานส่งเสริมพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก เทศบาลตำบลดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ข้อมูล ณ เดือน มกราคม 2566)

2.2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้คือผู้ให้บริการในพื้นที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี โดยผู้วิจัยได้คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้งหมด 528 คน ด้วยสูตรของ Taro Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ($e = 0.05$) ซึ่งเมื่อแทนค่าในสูตร $n = N / (1 + Ne^2)$ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 227.58 คน หรือ 228 คน จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิตามประเภทของผู้ให้บริการ ประกอบด้วย ผู้ค้าในเรือ ผู้ค้าริมน้ำ ผู้ให้บริการเรือนำเที่ยว และผู้ให้บริการอื่น ๆ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการศึกษาได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารต่าง ๆ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางสร้างแบบสอบถาม ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างเป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส และความถี่ของผู้ใช้บริการ ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับทางด้านการให้บริการของนักท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาตามความคิดเห็นของผู้รับบริการตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ระหว่างวันที่ 19-30 พฤศจิกายน 2567

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation)

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 63.4 มีอายุระหว่าง 21 -30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31.5 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 52.5 โดยมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 32.8 สถานะภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 50.4 มีระยะเวลาในการประกอบอาชีพ 16 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 37.0 และประเภทธุรกิจซื้อขายสินค้า คิดเป็นร้อยละ 61.3

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อให้เกิดการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวกจังหวัดราชบุรี

ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
ด้านบริหารจัดการ	4.33	.162	มากที่สุด
ด้านเศรษฐกิจ	4.32	.151	มากที่สุด
ด้านสังคม	4.69	.270	มากที่สุด
ด้านสิ่งแวดล้อม	4.41	.242	มากที่สุด
ด้านเทคโนโลยี	3.47	.419	มาก
ภาพรวม	4.26	.119	มากที่สุด

จากผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = .119) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = .270) รองลงมาคือด้านสิ่งแวดล้อมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .242) ต่อมาคือด้านบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .162) ถัดไปคือด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = .151) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านเทคโนโลยีอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.47$, S.D. = .419)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	ค่านัยสำคัญทางสถิติ	สถิติที่ใช้
1. เพศ	0.964	t-test
2. อายุ	0.896	ANOVA
3. อาชีพ	0.000*	ANOVA
4. ระดับการศึกษา	0.000*	ANOVA
5. สถานภาพ	0.000*	ANOVA
6. ระยะเวลาประกอบอาชีพ	0.372	ANOVA
7. ประเภทธุรกิจ	0.000*	ANOVA
การปรับตัวแบบดั้งเดิม		
1. เพศ	0.527	t-test
2. อายุ	0.442	ANOVA
3. อาชีพ	0.000*	ANOVA
4. ระดับการศึกษา	0.000*	ANOVA
5. สถานภาพ	0.000*	ANOVA
6. ระยะเวลาประกอบอาชีพ	0.695	ANOVA
7. ประเภทธุรกิจ	0.000*	ANOVA
การปรับตัวแบบเชิงอนุรักษ์		
1. เพศ	0.437	t-test
2. อายุ	0.444	ANOVA
3. อาชีพ	0.002*	ANOVA
4. ระดับการศึกษา	0.831	ANOVA
5. สถานภาพ	0.438	ANOVA
6. ระยะเวลาประกอบอาชีพ	0.403	ANOVA
7. ประเภทธุรกิจ	0.032*	ANOVA

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการทดสอบสมมุติฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ให้บริการในสถานที่ท่องเที่ยว ตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่มีอาชีพ ระดับการศึกษา สถานภาพ และประเภทธุรกิจที่แตกต่างกัน มีการปรับตัวโดยรวม การปรับตัวแบบดั้งเดิม และการปรับตัวแบบเชิงอนุรักษ์ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลเหล่านี้มีอิทธิพลต่อรูปแบบการปรับตัวของผู้ให้บริการอย่างชัดเจน ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อายุ และระยะเวลาการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติทั้งในภาพรวมการปรับตัว การปรับตัวแบบดั้งเดิม และการปรับตัวแบบเชิงอนุรักษ์

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยด้านบริหารจัดการ

ด้านการปรับตัว	ค่านัยสำคัญทางสถิติ	สถิติที่ใช้
ภาพรวมการปรับตัว		
1. ด้านการบริหารจัดการ	0.000*	ANOVA
2. ด้านเศรษฐกิจ	0.000*	ANOVA
3. ด้านสังคม	0.000*	ANOVA
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	0.000*	ANOVA
5. ด้านเทคโนโลยี	0.000*	ANOVA
สมมติฐานที่ 2.1: การปรับตัวแบบดั้งเดิม		
1. ด้านการบริหารจัดการ	0.000*	ANOVA
2. ด้านเศรษฐกิจ	0.000*	ANOVA
3. ด้านสังคม	0.000*	ANOVA
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	0.000*	ANOVA
5. ด้านเทคโนโลยี	0.000*	ANOVA
สมมติฐานที่ 2.2: การปรับตัวแบบเชิงอนุรักษ์		
1. ด้านการบริหารจัดการ	0.000*	ANOVA
2. ด้านเศรษฐกิจ	0.000*	ANOVA
3. ด้านสังคม	0.000*	ANOVA
4. ด้านสิ่งแวดล้อม	0.000*	ANOVA
5. ด้านเทคโนโลยี	0.000*	ANOVA

ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการปรับตัวในทุกด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านเทคโนโลยี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งในภาพรวมการปรับตัว การปรับตัวแบบดั้งเดิม และการปรับตัวแบบเชิงอนุรักษ์

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษากับภาพรวมการปรับตัวแบบดั้งเดิมของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ตัวแปร	การปรับตัวแบบดั้งเดิม		ระดับความสัมพันธ์
	r	Sig.	
ด้านบริหารจัดการ	.114	.000	ต่ำ
ด้านเศรษฐกิจ	.454**	.000	ต่ำ
ด้านสังคม	.345**	.000	ต่ำ
ด้านสิ่งแวดล้อม	.415**	.000	ต่ำ
ด้านเทคโนโลยี	-.315**	.000	ต่ำ
รวม	.299**	.000	ต่ำ

หมายเหตุ: **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษากับภาพรวมการปรับตัวแบบดั้งเดิมของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านเทคโนโลยี ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้านค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเท่ากับ .299** มี Sig. มีค่าเท่ากับ .000 แสดงให้เห็นว่า ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์ต่อการปรับตัวแบบดั้งเดิมของผู้ให้บริการตลาดน้ำดำเนินสะดวกอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์ต่ำกับการปรับตัว ($r = .114$, Sig. = .000) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ต่ำ ($r = .454$, Sig. = .000) ปัจจัยด้านสังคมมีความสัมพันธ์ต่ำ ($r = .345$, Sig. = .000) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่ำ ($r = .415$, Sig. = .000) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ต่ำ ($r = -.315$, Sig. = .000) โดยรวมแล้วปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์ต่ำกับการปรับตัวแบบดั้งเดิมของผู้ให้บริการตลาดน้ำดำเนินสะดวก ($r = .299$, Sig. = .000) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษากับภาพรวมการปรับตัวแบบเชิงอนุรักษ์ของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี

ตัวแปร	การปรับตัวแบบเชิงอนุรักษ์		ระดับ ความสัมพันธ์
	r	Sig.	
ด้านบริหารจัดการ	.242**	.000	ต่ำ
ด้านเศรษฐกิจ	.154*	.000	ต่ำมาก
ด้านสังคม	.327**	.000	ต่ำ
ด้านสิ่งแวดล้อม	.210**	.000	ต่ำ
ด้านเทคโนโลยี	-.061	.000	ต่ำ
รวม	.304**	.000	ต่ำ

หมายเหตุ: **นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ศึกษากับภาพรวมการปรับตัวแบบเชิงอนุรักษ์ของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำแนกตามปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านเทคโนโลยี ทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 พบว่า ปัจจัยทั้ง 5 ด้านค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเท่ากับ .304** มี Sig. มีค่าเท่ากับ .000 ซึ่งเท่ากับระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนด แสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยด้านสังคม ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านเทคโนโลยี มีความสัมพันธ์ต่อการปรับตัวแบบเชิงอนุรักษ์ของผู้ให้บริการตลาดน้ำดำเนินสะดวกอยู่ในระดับต่ำ เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่าปัจจัยด้านการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์ต่ำกับการปรับตัว ($r = .242$, Sig. = .000) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์ต่ำมาก ($r = .154$, Sig. = .000) ปัจจัยด้านสังคมมีความสัมพันธ์ต่ำ ($r = .327$, Sig. = .000) ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์ต่ำ ($r = .210$, Sig. = .000) และปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์ต่ำ ($r = -.061$, Sig. = .000) โดยรวมแล้วปัจจัยทั้งหมดมีความสัมพันธ์ต่ำกับการปรับตัวแบบเชิงอนุรักษ์ของผู้ให้บริการตลาดน้ำดำเนินสะดวก ($r = .304$, Sig. = .000) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อให้เกิดการปรับตัวมีทั้งหมด 4 ปัจจัยหลัก โดยปัจจัยด้านสังคม มีอิทธิพลมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.69) รองลงมาคือปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 4.41)

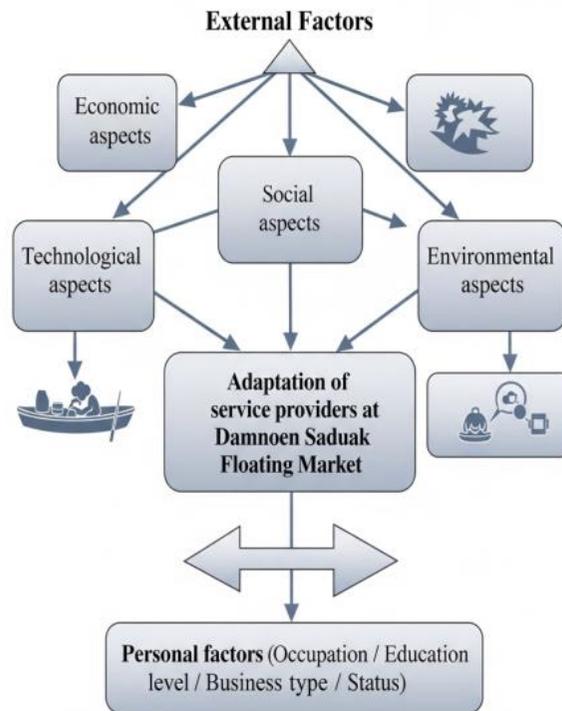

ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (ค่าเฉลี่ย 4.32) และปัจจัยด้านเทคโนโลยี ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นแรงผลักดันหลักที่บีบบังคับให้ผู้ให้บริการต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวสมัยใหม่ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมกลายเป็นแรงกดดันสำคัญที่ทำให้ผู้ให้บริการต้องหันมาใช้วิธีการที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ขณะที่ความแข่งขันทางเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เกิดการปรับตัวในด้านการบริหารจัดการและการตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของอภินยา สุตสายทอง (2563) เรื่อง ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ที่พบว่าความร่วมมือของชุมชนในการให้บริการและกิจกรรมท้องถิ่นมีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ พบว่า ปัจจัยทั้ง 4 ด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกและส่งเสริมกันในการทำให้เกิดการปรับตัวของผู้ให้บริการ โดยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคมและการปรับตัวเชิงอนุรักษ์ที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างแนบแน่น ขณะที่ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้การท่องเที่ยว และปัจจัยด้านเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับตัวทั้งแบบดั้งเดิมและเชิงอนุรักษ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ให้บริการตลาดน้ำดำเนินสะดวกได้มีการปรับตัวทั้งในรูปแบบดั้งเดิมและการปรับตัวเชิงอนุรักษ์อย่างสมดุล โดยในด้านการปรับตัวแบบดั้งเดิม ผู้ให้บริการให้ความสำคัญกับการรักษามาตรฐานการให้บริการและรูปแบบการค้ำขายที่เป็นเอกลักษณ์ของตลาดน้ำดั้งเดิม ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ ส่วนการปรับตัวเชิงอนุรักษ์นั้น เน้นการรักษาเอกลักษณ์ของตลาดน้ำและวัฒนธรรมท้องถิ่นควบคู่กับการส่งเสริมแนวทางการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการสร้างความร่วมมือกับชุมชน ซึ่งสามารถอธิบายได้ผ่านแนวคิด Butler's Tourism Area Life Cycle (TALC) ของ Butler (1980) ที่กล่าวถึงการคงความนิยมของแหล่งท่องเที่ยวจากการที่ชุมชนมีบทบาทในการปรับตัวและพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับงานวิจัยของธีรวัฒน์ พึ่งทอง (2564) เรื่อง ส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจมาท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน ที่ระบุว่า การกำหนดราคาสินค้าและการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดแบบดั้งเดิมเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว เช่นเดียวกับงานวิจัยของธีรดา ร่องประเสริฐ (2564) เรื่อง การศึกษาพื้นที่สาธารณะที่มีนัยสำคัญในพื้นที่พาศิขกรรมดั้งเดิมของชุมชนตลาดน้ำ ที่ชี้ให้เห็นว่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการพัฒนาพื้นที่สาธารณะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมการ

ท่องเที่ยวและการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน และกับงานวิจัยของธนาภัทร ทองคำ (2564) เรื่อง การปรับตัวเชิงอนุรักษ์ในธุรกิจท่องเที่ยวที่เน้นการรักชาติวัฒนธรรมและประเพณี ที่แสดงให้เห็นว่าการรักษาอัตลักษณ์วัฒนธรรมสามารถสร้างคุณค่าในการท่องเที่ยวได้อย่างยั่งยืน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 การปรับตัวของผู้ให้บริการตลาดน้ำดำเนินสะดวก

จาก ภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่า การปรับตัวของผู้ให้บริการตลาดน้ำดำเนินสะดวก ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก 4 ด้านหลัก ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านเทคโนโลยี และด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งล้วนเชื่อมโยงและส่งผลต่อกันในรูปแบบของระบบ

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ให้บริการ ทั้งอาชีพ ระดับการศึกษา ประเภทธุรกิจ และสถานภาพ มีความสัมพันธ์แบบสองทิศทางกับการปรับตัว โดยทั้งนี้ได้รับผลกระทบและส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจปรับตัว ดังนั้น ความสำเร็จในการปรับตัวจึงขึ้นอยู่กับความสามารถ

ในการบูรณาการและสมดุลระหว่างปัจจัยภายนอกที่เปลี่ยนแปลงกับศักยภาพและข้อจำกัดส่วนบุคคลของผู้ให้บริการแต่ละราย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรจัดตั้งสมาคมผู้ประกอบการรวบรวมผู้ให้บริการในพื้นที่ตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี เพื่อประสานงานทางด้านการบริหารจัดการกับภาครัฐ เพื่อให้ภาครัฐเข้ามาสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะเชิงนำไปปฏิบัติ

1. ผู้ให้บริการอาจต้องพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การฝึกอบรมเจ้าของธุรกิจให้สามารถจัดการทรัพยากรและการบริการได้ดีขึ้น รวมถึงการวางแผนระยะยาวในเชิงกลยุทธ์เพื่อรองรับความเปลี่ยนแปลงทางธุรกิจที่เกิดขึ้น
2. ผู้ให้บริการควรพิจารณาความยืดหยุ่นทางการเงินในการจัดการธุรกิจ เช่น การบริหารต้นทุนอย่างมีประสิทธิภาพ และการหาช่องทางเพิ่มรายได้ใหม่ๆ เพื่อรองรับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอน
3. ควรพิจารณาการเพิ่มการใช้เทคโนโลยีให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการข้อมูลลูกค้า การตลาดออนไลน์ หรือการสร้างแพลตฟอร์มออนไลน์เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถเข้าถึงกลุ่มลูกค้าทั่วไปได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเน้นไปที่การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก เช่น การสัมภาษณ์ผู้ให้บริการแบบเชิงเจาะลึก ซึ่งจะช่วยให้รับรู้ความคิดเห็นของผู้ให้บริการตลาดน้ำดำเนินสะดวกมากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการปรับตัวของผู้ให้บริการในสถานที่ท่องเที่ยวที่มีลักษณะการประกอบธุรกิจคล้ายคลึงกัน ว่ามีลักษณะระดับการปรับตัวของผู้ให้บริการแตกต่างกันหรือเหมือนกันอย่างไร

เอกสารอ้างอิง

เขวิกา สุขเอี่ยม และอชิป จันทร์สุรีย์. (2563). การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมในตลาดน้ำดำเนินสะดวก. *วารสารการท่องเที่ยวและการบริการ*, 12(3), 45-60.

- ชิตพล แทนทอง. (2566). ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและการตลาดที่ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้ให้บริการท่องเที่ยว. *วารสารการตลาด*, 14(1), 23-38.
- ธนศ แม้นอินทร์. (2564). การปรับตัวของผู้ประกอบการในสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง. *วารสารการบริหารธุรกิจ*, 10(1), 33-47.
- นภัทร ชัยธราโชติ. (2564). การปรับตัวของผู้ให้บริการสถานที่ท่องเที่ยวในตลาดน้ำดำเนินสะดวก. *วารสารการบริหารจัดการ*, 15(2), 78-92.
- ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์. (2565). ส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจมาท่องเที่ยวตลาดน้ำวัดตะเคียน นนทบุรีในสถานการณ์โควิด 19. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มจร วิทยาเขตอีสาน*, 3(2), 33-38.
- พัชรียา แก้วชู. (2565). พฤติกรรมผู้บริโภคและการปรับตัวของธุรกิจท่องเที่ยว. *วารสารการบริหารธุรกิจ*, 11(2), 45-60.
- ธีรดา รongรัตน์ (2564) การศึกษาพื้นที่สาธารณะที่มีนัยสำคัญในพื้นที่พณิชยกรรมดั้งเดิมของชุมชนริมน้ำบริเวณลุ่มน้ำแม่กลอง พื้นที่ศึกษาจังหวัดราชบุรีและจังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 11(3), 355-365.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดราชบุรี. (2566). *รายงานการท่องเที่ยวตลาดน้ำดำเนินสะดวก*. ราชบุรี: สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดราชบุรี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *นโยบายเชิงรุกในการกระตุ้นภาคการท่องเที่ยวและฟื้นฟูเศรษฐกิจ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อภิญา สุตสายธง. (2553). *ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อตลาดน้ำดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี* (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ไทยรัฐ. (2567). *การใช้ Soft Power เพื่อเพิ่มศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างชาติ*. กรุงเทพฯ: ไทยรัฐ.
- Barney, J. B., & Griffin, R. W. (1992). *The management of organizations: Strategy, structure, behavior*. Boston: Houghton Mifflin.
- Butler, R. W. (1980). The concept of a tourist area cycle of evolution: Implications for management of resources. *Canadian Geographer*, 24(1), 5-12.
- Honey, M. (2008). *Ecotourism and sustainable development: Who owns paradise?* Washington, DC: Island Press.

- McKee, D., Varadarajan, P. R., & Pride, W. M. (1989). Strategic adaptability and firm performance: A market-contingent perspective. *Journal of Marketing*, 53(3), 21-35.
- Rogers, E. M. (1967). *Diffusion of innovations*. New York: Free Press.
- Roy, C. (1976). *Adaptation model of nursing*. New York: Appleton-Century-Crofts.